

КАКО СМО ЧИСТИЛИ

Снијег нас ево не напушта иако се приближио мај. Под сталном смо његовом присмотром. Ананије Симоновић, некадашњи секретар СО-а Колашин, присјетио се како се у Колашину снјег чистио далеке 1954. године. Снјег је тада нападао предо два метра...

СНИЈЕЖНИ ТУНЕЛ: Камиони су сада некако моћи проли

Одржавање путева у Срезу колашинском 1954. године, као и изградња сеоских путева, обављала је Управа за путеве, као саставни дио управе Среског народног одбора. Предсједник Одбора био је добри и вриједни Владо Лазаревић, а ја секретар Шеф Управе био је млађи техничар Огњен Булатовић, а у управи је имао пуртске надзорнике Милуба Шуковића и Милана Јуровића, око 20. путара. Они су одржавали пут из Таре до Увача до Добрило-вина и од Матешева до Тре-шњевика. Пут је био макадамски, јер се тада није могло ни мислiti о асфалту, па је требало обезбеђивати огромне количине снјега.

Под теретом толиког снјега те ноћи срушена је зграда Трговинског предузећа (тада је сада Општина) и неколико крова приватних кућа и друштвених зграда, па се одмах приступило чишћењу снјега са свих крова. Није ту трбalo много договора и наређења. Сваки човек је схватио опасност која може наступити и за људе и за имовину. Оформљено је више група људи из установа и предузећа, а предњачи су омладинци који су се прихватили послас. Редовни рад установа и предузећа је прекинут, осим болнице и пекаре, али никоме није падало на памет да не дође, и под тим условима на посао и да се не укључи у рад на чишћењу снјега. Обустављена је продаја снабдевања становништва није

обезбиједе народ и стокуса храном. Послиje два-три дана виријеме смирило, огријало је и сунце, али је температура била веома ниска. Одмах смо приступили чишћењу пута према Матешеву и даље. Од Моковца према Колашину радили су становници околних села, а од Колашине према Матешеву становници Колашине, Лупова, Речина, См. Польа, радици, службеници, омладина. Од Мораче према Колашину пртвину су пробијали становници Ровца, Горње и Доње Мораче и прекорбја за про- лаз пјешака и товарних

коња за случај преноса тешких болесника, хране и др., пошто тада на тој релацији није било лоског пута. Ни грађани Титограда нијесу били неактивни. Пошто су очистили улице ишли су заједно са јединицама ЈНА уз Вјетреник према Лијевој Ријеци и Веруци. Имали су нешто технике, а и снјег је до Вјетреника био мањи (у Титограду 54 см.) па су ишли много брже него ми од Колашине. Фотограф Љубо Меденица забиљежио је фотоапаратом више група које су тада радиле на овом посао. Око снабдевања становништва није

било већих проблема. У селима је било довољно хране са имањем, или су се сељаци на вријеме снабдијели за читаву зиму. У силосу се затекло око 30 тона брашина. Већ првог дана обуставили смо продају, да би касније давали само по 10. кгр. по плану породице, како би осигурали потребе за своје становништво, а посебно градско. Није било никакве панике нити покушаја куповине већих количина. За налоге су долазили само они који немaju, а свакоме се вјеровало да ће рекао да нема.

Убрзо се вријеме нагло погоршало, почeo је опет да

ЗАШТО ДРАГОВИЋА ПОЉЕ ОДАНОСТ ПО

Први кармин на уснама дјевојчица. Дјечаци одважни скоро као њихов Војин Чепић. Одрасли пристигли из свих крајева да размијене родну оданост. И да потврде да знају на шта их све она обавезује

Због тога Првог априла из 1944-те, удруživanjem подручних школа формирана је Основна школа „Војин Чепић“ у Драговића Польу. Горњоморачки Универzитет - тамак тако...

Са селима и удаљеним мјесним одборима јединица веза били су курири - скривачи Гојко и Рајко Влаховић, Муса Ракочевић и други, пошто је снјег већ нападао преко два метра. Тако смо дознали да у Срезу није било урволова чији су најчешћи штета и да има дosta радне снаге у селима да помогну иконкосним да

до команде. Зато што је официр и зато што је војнику најлакше да убије. Неки непријатељски обарац је сасвим другачије размишљао и док је Војин са заробљеним официром покушавао да стигне до команде - метак је стигао да казни оно што се зове невиђени војнички фер-плеј и храброст са корак изнад дивљања. Тако је име човјека постало име подвига. И име школе. И име надања како ће са писменошћу и наученим словом сванuti неки нови и бољи Горњоморачки дан.

СНИЈЕГ 1954. ГОДИНЕ

ДЕСЕТ МЕТАРА ПО ЈЕДНОМЕ

Одлив становништва је био изванредан. Сви су схватили ситуацију и нико није настојао да изостане са акције. Главна техника биле су лопате и људска снага. Сви су долазили у заказано вријеме, образоване су групе, а сваки радник је добио да очисти десет метара пута. Ако нека група није могла испunitи норму, помагала јој је другачија група, само да се посао заврши. Најчешће су те норме пребацивани, организовано је такмичење између група, установа, предузећа. Радило се уз пјесму и шалу. Општина, чији је предсједник био Перешић Борић, обезбедио је по један оброк све хране, а многи људи су доносили и од кућа да почасте комишије. Доносили су и по неку бодну пића да би било весеље. Тако су радили око 15 дана све док пут није очишћен до Рашкова Гуве. Уз Тару су радили и Матешевићи, а уз Баре Краљевићи, Барани и Врањештићи.

ПОГАЧА НА СНИЈЕГУ: Тренишак одмора и позирања

пада снјег са јаким вјетром и до ујутру затрпао је телефонски саобраћај са Титоградом. За Титоград се ишло пјешке низ Морачу, а тешке болеснике укућани и комишије превозили су на санкама до Пелеве Бријега, где су их прихватили тешки или теренски аутомобили. Ђаци и други путници су проводили по више дана на путу, ноћивали код успушних кућа, при чему је било доста солидарности и помоћи свих људи. На једну сједницу Скупштине Џире Горе у мјесецу фебруару, посланици од Бијелог Польја,

Иванграда, Моковца и Колашина такође су пошли овим правцем до Бије. Тако су се образовали велике и бројне колоне таквих путника, а уз пут су имали помоћ становника околних села.

Нико није сматрао да је све то немогуће и драматично. Однос према тешкоћама изазваним временским условима био је врло активан. Нико није очекивао да дјело његовог посла обави неко други. Јуди у селу су сами правили пртлије, повезивали се, чистили кровове

ПОДВИГ ШЋЕПА ШЋЕПАНОВИЋА

Послије 15 дана успије је Шћепо Шћепановић, возач камиона Пилана „Вукман Крушчић“, који је био први мајстор за вожњу у оваквим условима, да уз велике напоре довезе из Титограда 5 тона брашна које смо одмах подијелили, пошто су резерве у силосу биле на измаку.

НЕВИЂЕНИ ЕЛАН И ПОЖРТВОВАЊЕ: Они су се борили са снјејем до Увача

ИМА ДРУГАЧИЈИ ПРВИ АПРИЛ

ГОРЊОМОРАЧКИ

А тај нови Горњоморачки дан најбоље се види баш у земљиним култима другачије. Тај дан кога сви остали дочекују и проводе слично - овде живи и траје другачије. Мјесто се зове Драговића Полье, смјештено је између Горњоморачких висова, центар је Горњоморачких села, превара је Драговића Польје окреће у ритму онога што се на томе мјесту десије.

Име школе - Војин Чепић. А Војин Чепић је скривачи Гојко и Рајко Влаховић, Муса Ракочевић и други, пошто је снјег већ нападао преко два метра. Тако смо дознали да у Срезу није било урволова чији су најчешћи штета и да има дosta радне снаге у селима да помогну иконкосним да

штани пуни знања и самопоуздана. Дан прије је завршен и кошаркашки полигон па наставник Душко Милошевић има задатак да одговори на питање - ко је био најбољи кошаркаш у историји Горње Мораче. И да га створи наравно.

Дјеца су стигла град. И Горњоморачка школа је стигла градску школу. директору школе Панту Пековићу треба зато чести тати. Али и свим љубима наставницима и сарадницима.

Поменули смо ријече оданост. Горњоморачани који су Првог априла били у свом друштву, организовали мобе за прибављање сточне хране и стизали на опште акције за шире потребе ван села. Ријетко се могло чути да је то стихија, да никада прије неје тако било и да се против тих тешкоћа не може ништа учинити. Јуди најчешће чекали да се врјејеме смирија да су почну радити, већ су сваки дан одржавали везу између кућа, јер је то

много теже када снјег достигне велику висину.

Предузећа и установе су ефикасније радиле на обезбеђивању своје имовине, на чишћењу крова пословних просторија, на снабдјевању становништва свим потребама у овим условима тако да није било породице без хране, орева и других потреба у најужнијим количинама.

„КОН“ везу између кућа, јер је то

С кућа, имали су крпље, лопате, довољно хране, достигне велику висину. Предузећа и установе су ефикасније радиле на обезбеђивању своје имовине, на чишћењу крова пословних просторија, на снабдјевању становништва свим потребама у овим условима тако да није било породице без хране, орева и других потреба у најужнијим количинама.

Ананије СИМОНОВИЋ